

คู่มือการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

Conflict Of Interest

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต ๑

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

คู่มือการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต ๑ เล่มนี้จัดทำขึ้น โดยกลุ่มพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดได้ยึดถือเป็นหลักการและแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามหลักคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกในหน้าที่ที่จะป้องกันผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ ป้องกันการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ และความขัดแย้งทางผลประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งเสริมสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน สมควรอย่างยิ่งที่หน่วยงาน จะต้องถือเป็นภารกิจหลักและเร่งด่วนในการสร้างจิตสำนึกให้แก่ข้าราชการในสังกัดในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต ๑ จึงได้จัดทำขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔) แผนป้องกันและปราบปรามการทุจริต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต ๑ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๑ รวมถึงเพื่อใช้เป็นค่านิยมร่วมกันระหว่างหน่วยงานและข้าราชการทุกคนพึงยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติควบคู่ไปกับระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับอื่น ๆ อย่างทั่วถึง ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

กลุ่มพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต ๑

มกราคม ๒๕๖๑

สารบัญ

เนื้อหา	หน้าที่
ความหมายของ “ผลประโยชน์ทับซ้อน”	๑
สาระสำคัญของผลประโยชน์ทับซ้อน	๑
กฎหมายหรือหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน	๒
การปฏิบัติงานที่สุ่มเสี่ยงต่อผลประโยชน์ทับซ้อน	๔
แนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกัน “ผลประโยชน์ทับซ้อน”	๕
ภาคผนวก	
รายชื่อคณะจัดทำคู่มือการป้องกัน “ผลประโยชน์ทับซ้อน”	

ความหมายของ “ผลประโยชน์ทับซ้อน”

ผลประโยชน์ทับซ้อน หมายถึง ผลประโยชน์ของส่วนรวมแต่ซ่อนเร้นหรือปิดบังไว้ซึ่งผลประโยชน์ของส่วนบุคคล ซึ่งผลประโยชน์ดังกล่าวมีความขัดแย้งกัน (Conflict of interest) ระหว่างผลประโยชน์ของส่วนตนและผลประโยชน์ของส่วนรวม หมายความว่า บุคคลที่มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการกิจการเพื่อประโยชน์ส่วนรวมไม่ว่าจะเป็นนักการเมือง ข้าราชการ พนักงาน บริษัท ที่มีผลประโยชน์ส่วนตัวมากเข้ามาเกี่ยวข้องทำให้มีผลต่อการตัดสินใจหรือมีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหน้าที่ที่บุคคลนั้นรับผิดชอบอยู่ และส่งผลต่อประโยชน์ส่วนรวม

ผลประโยชน์ทับซ้อน จึงเป็นกลไกหนึ่งที่มีอำนาจหน้าที่ที่ดำเนินการเกี่ยวกับผลประโยชน์ของส่วนรวมได้นำมาใช้เพื่อแสวงหาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น อันเข้าข่ายการทุจริตและประพฤติมิชอบหรือที่เรียกว่าคอร์รัปชันนั่นเอง

สาระสำคัญของผลประโยชน์ทับซ้อน

ปัจจุบันปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบหรือการคอร์รัปชัน เป็นปัญหาใหญ่ที่ทั่วโลกกำลังประสบอยู่ ซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมาหลายประการ เช่น ปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม ปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาประเทศชาติทั้งสิ้น ซึ่งคาดว่า “ผลประโยชน์ทับซ้อน” มีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. การที่บุคคลได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยให้มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องผลประโยชน์ของรัฐ
๒. บุคคลดังกล่าวเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ ส่วนตนไม่ว่าจะในฐานะ
 - เป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้เสียกับคู่สัญญากับรัฐ หมายความว่า ตนเข้าไปเป็นคู่สัญญากับรัฐเสียเอง หรือตนมีประโยชน์ได้เสียกับบุคคลที่เข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ เช่น ข้าราชการได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่พิเศษในหน่วยงานของรัฐหน่วยงานหนึ่ง แต่กลับนำบริษัทของตน เข้ามาทำสัญญาซื้อขายกับหน่วยงานของรัฐนั้น ซึ่งตนทำหน้าที่อยู่ หรือบริษัทดังกล่าวไม่ใช่ของตน แต่ตนเข้ามีส่วนได้เสียในฐานะเป็นญาติพี่น้อง เพื่อน หรือเป็นผู้สนิทชิดเชื้อในฐานะอื่นๆ เป็นต้น
 - เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่เข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หมายความว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นเข้าไปเป็นหุ้นส่วน ซึ่งคำว่าหุ้นส่วนนั้นอาจเป็นหุ้นส่วนที่เป็นเงิน หุ้นส่วนที่เป็นทรัพย์สินอื่นหรือหุ้นส่วนที่เป็นแรงงานที่ตีมูลค่าเป็นเงินก็ได้ และคำว่าใน ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น อาจเป็นหุ้นส่วนธรรมดาหรือหุ้นส่วนที่จดทะเบียนนิติบุคคลก็ได้ หรือเป็นกรณีที่บุคคลนั้นเข้าไปเป็นผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าว ซึ่งห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น ได้เข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ
 - เป็นผู้รับสัมปทานหรือคงไว้ซึ่งสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเข้าไปเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว

- เป็นผู้เข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงานหรือลูกจ้างในธุรกิจของเอกชนซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบของหน่วยงาน ของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดอยู่ หรือปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชนนั้น อาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการหรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น

กฎหมายที่สำคัญของผลประโยชน์ทับซ้อน

๑. กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๐ และ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔

มาตรา ๑๐๐ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดดำเนินกิจการดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี
- (๒) เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่เข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงาน ของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี
- (๓) รับสัมปทานหรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว
- (๔) เข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงานหรือลูกจ้าง ในธุรกิจของเอกชนซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐ ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดอยู่หรือปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชนนั้นอาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ ของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐตำแหน่งใดที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินกิจการตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้นำบทบัญญัติในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับกับคู่สมรสของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามวรรคสอง โดยให้ถือว่าการดำเนินกิจการของคู่สมรสดังกล่าว เป็นการดำเนินกิจการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

มาตรา ๑๐๓ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลนอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย หรือกฎ ข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา ตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด บทบัญญัติในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมาแล้วยังไม่ถึงสองปีด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๐๓/๑ บรรดาความผิดที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ ให้ถือเป็นความผิดฐานทุจริต ต่อหน้าที่หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญาด้วย

๒. ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๓ โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้กำหนดหลักเกณฑ์และจำนวนสินทรัพย์หรือประโยชน์อื่นใดที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะรับจากบุคคลได้โดยธรรมจรรยาไว้ กล่าวคือ การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลที่ให้อำนาจในโอกาสต่างๆ โดยปกติตามขนบธรรมเนียมประเพณีหรือวัฒนธรรม หรือให้อำนาจตามมรรยาทที่ปฏิบัติกันในสังคมนั้น ถ้าเป็นการรับจากญาติซึ่งให้โดยเสน่หา จะรับได้ตามฐานะานุรูป ถ้าเป็นการรับจากบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ญาติ จะต้องมียุทธศาสตร์หรือมูลค่าในการรับแต่ละบุคคลแต่ละโอกาสไม่เกิน ๓,๐๐๐ บาท

๓. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียไรของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔

ข้อ ๒๒ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียไรของบุคคลหรือนิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการควบคุมการเรียไรตามกฎหมายว่าด้วยการเรียไรซึ่งมิใช่หน่วยงานของรัฐจะต้องไม่กระทำการดังต่อไปนี้

- (๑) ใช้หรือแสดงตำแหน่งหน้าที่ให้ปรากฏในการดำเนินการเรียไรไม่ว่าจะเป็นการโฆษณาด้วยสิ่งพิมพ์ตามกฎหมายว่าด้วยการพิมพ์ หรือสื่ออย่างอื่นหรือด้วยวิธีการอื่นใด
- (๒) ใช้ สิ่ง ขอร้อง หรือบังคับให้ผู้ใต้บังคับบัญชา หรือบุคคลใดช่วยทำการเรียไรให้หรือกระทำในลักษณะให้ผู้นั้นอยู่ในภาวะจำยอมไม่สามารถปฏิเสธ หรือหลีกเลี่ยงที่จะไม่ช่วยทำการเรียไรไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม

๔. ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน

ตามประมวลจริยธรรมของข้าราชการพลเรือนได้กำหนดหลักการให้ข้าราชการ พลเรือนจะต้องปฏิบัติประมวลจริยธรรมของข้าราชการพลเรือน ๙ ข้อ ดังนี้

๑. การยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม
๒. การมีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์ สุจริต และรับผิดชอบ
๓. การยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่า ประโยชน์ส่วนตนและไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน
๔. การยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง
๕. การให้บริการแก่ประชาชนด้วยความรวดเร็ว มีอัธยาศัย และไม่เลือกปฏิบัติ
๖. การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้อง ไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง
๗. การมุ่งผลสัมฤทธิ์งาน รักษามาตรฐานมีคุณภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้
๘. การยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
๙. การยึดมั่นในหลักจรรยาวิชาชีพขององค์กร

๕. ข้อบังคับว่าด้วยจรรยาข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการยังได้ออกข้อบังคับกำหนดจรรยาของข้าราชการ พลเรือนสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้

๑. การยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง
๒. ความซื่อสัตย์สุจริตและความรับผิดชอบ
๓. การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส และสามารถ ตรวจสอบได้

๔. การปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม
๕. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน
๖. การให้ความร่วมมือในทางสร้างสรรค์
๗. การมีจิตมุ่งบริการ
๘. การดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๖. นโยบายของรัฐบาล

รัฐบาลได้กำหนดนโยบายในเรื่องการป้องกันและการปราบปรามการทุจริตและ การบริหารกิจการบ้านเมืองตามหลักธรรมาภิบาลซึ่งประกอบด้วย

- ๑.หลักนิติธรรม
- ๒.หลักคุณธรรม
- ๓.หลักความโปร่งใส
- ๔.หลักการมีส่วนร่วม
- ๕.หลักความรับผิดชอบ
- ๖.หลักความคุ้มค่า

๗. นโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้มอบหมายแก่ผู้บริหารระดับสูงของกระทรวง ศึกษาธิการ ผู้บริหารส่วนภูมิภาค และข้าราชการสังกัดกระทรวงศึกษาธิการทั่วประเทศประกอบด้วย นโยบายทั่วไป ๑๗ เรื่อง นโยบายส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา 4 เรื่อง นโยบายเฉพาะ 4 เรื่อง นโยบายด้านการปราบปรามการทุจริต

๑. ห้ามมิให้มีการซื้อขายตำแหน่ง หรือเรียกรับเงินเพื่อการสอบบรรจุ การรับโอน การโยกย้าย หรือ ผลตอบแทนอันใด ที่ไม่เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบปฏิบัติราชการ
๒. หยุดการทุจริตภายในองค์กรโดยเด็ดขาดหากพบข้อมูล
 - ๒.๑ ดำเนินการสอบสวนหาผู้กระทำผิดและดำเนินคดีตามกฎหมายอย่างจริงจัง
 - ๒.๒ ทำการตรวจสอบช่องว่างที่ทำให้เกิดการทุจริตตามที่ตรวจพบนั้นๆ และ ทำการแก้ไข
 - ๒.๓ ปรับปรุงระบบระเบียบ รวมถึงมาตรการต่างๆ ควบคุมเพื่อไม่ให้เกิดการทุจริตขึ้นอีก
๓. ดำเนินการสุ่มตรวจสอบ หากพบมีการทุจริตในหน่วยงานใด ผู้บังคับบัญชาหน่วยงานตามลำดับชั้น ต้อง มีส่วนรับผิดชอบด้วยฐานปล่อยปละละเลยให้เกิดการกระทำผิดดังกล่าว

การปฏิบัติงานที่สุ่มเสี่ยงต่อผลประโยชน์ทับซ้อน

๑. การเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ และได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับผลประโยชน์ของทางราชการ แต่ตนเองมีผลประโยชน์ส่วนตัวเกี่ยวข้องกับกิจการที่ตนเองจะต้องดำเนินการ เช่น ตนเองดำรงตำแหน่งที่มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างให้แก่ทางราชการ แต่ได้นำเอาบริษัทหรือห้างหุ้นส่วน

ของตนหรือเครือญาติของตนหรือตนเข้าไปมีส่วนได้ส่วนเสียในบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนั้น เข้ามารับการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นต้น

๒. การเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับผลประโยชน์ของทางราชการ แต่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นที่ปรึกษาหรือเป็นตัวแทนของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนที่เป็นคู่สัญญาหรือมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับรัฐในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

๓. การเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับผลประโยชน์ของทางราชการ แม้จะไม่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นที่ปรึกษาหรือเป็นตัวแทนของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนั้น แต่ได้ให้คำแนะนำแก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนที่เป็นคู่สัญญาหรือมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับรัฐในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อันทำให้รัฐเสียผลประโยชน์

๔. การเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับผลประโยชน์ของทางราชการ ให้สิทธิพิเศษแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งอันเป็นลักษณะผลประโยชน์ต่างตอบแทน

แนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกัน “ผลประโยชน์ทับซ้อน”

ผู้บังคับบัญชาจะต้องควบคุมเอาใจใส่เป็นพิเศษโดยให้มีการตรวจสอบอย่างเคร่งครัดเกี่ยวกับเรื่อง

๑. การเตรียมตัวก่อนแต่งตั้งให้เป็นที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ

- ผู้บังคับบัญชาจะต้องสำรวจตรวจสอบสถานะของบุคคลที่จะได้รับการแต่งตั้ง ให้ดำรงตำแหน่งว่าบุคคลดังกล่าวเป็นหรือเคยเป็นผู้ประกอบกิจการส่วนตัวในลักษณะที่เมื่อได้รับแต่งตั้งเป็นที่เจ้าหน้าที่ของรัฐแล้วจะเข้าข่ายเป็นผู้มีผลประโยชน์ทับซ้อนหรือไม่ เช่น การเป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานของรัฐ การเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่เข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐ การเป็นผู้รับสัมปทานหรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทานจากรัฐ หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว การเข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงานหรือลูกจ้างในธุรกิจของเอกชนซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชนนั้นอาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น

- นอกจากจะสำรวจตรวจสอบสถานะของบุคคลที่จะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแล้วยัง ต้องสำรวจตรวจสอบคู่สมรส บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของบุคคลนั้นด้วย ว่าได้มีการดำเนินกิจการใดๆ อันเป็นการทำแทนบุคคลนั้นในขณะที่บุคคลดังกล่าวได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งด้วย

๒. การปฏิบัติหน้าที่ในระหว่างที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ

เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินการ ที่เป็นผลประโยชน์ของรัฐ จะต้องคอยตรวจสอบตนเองว่าอยู่ในสถานะที่เป็นผู้มีผลประโยชน์ ทับซ้อนหรือไม่ หากรู้ว่าตนเองเข้าข่ายเป็นผู้มีผลประโยชน์ทับซ้อนแม้แต่เพียงเล็กน้อย จะต้องรายงานเรื่องดังกล่าวต่อผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจ

เหนือขึ้นไปเพื่อพิจารณา คู่สมรสหรือเครือญาติของเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องไม่เข้ามาเกี่ยวข้องกับธุรกิจของเอกชน ซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชนนั้นอาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น

๓ การดำเนินกิจการหลังจากพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ

กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต มาตรา ๑๐๐ ได้กำหนดห้ามไม่ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม โดยห้ามดำเนินกิจการนั้นต่อไปอีกเป็นเวลา ๒ ปี นับแต่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นได้พ้นจากตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐในตำแหน่งนั้นๆ แล้ว ทั้งนี้ การห้ามดังกล่าวได้ห้ามคู่สมรสของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นด้วย

๔ การปฏิบัติตนเกี่ยวกับการให้หรือการรับของขวัญหรือผลประโยชน์

ต้องปฏิบัติ ดังนี้

- (๑) ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลนอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย หรือกฎ ข้อบังคับ ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมจรรยา ซึ่งมีดังนี้ (๑) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากญาติซึ่งให้โดยเสนหาตามจำนวนที่เหมาะสม ตามฐานานุรูป (๒) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลอื่นซึ่งมิใช่ญาติ มีราคาหรือมูลค่า ในการรับจากแต่ละบุคคล แต่ละโอกาส เกินสามพันบาท (๓) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ที่การให้นั้นเป็นการให้ในลักษณะให้กับบุคคลทั่วไป
- (๒) ของขวัญทั้งหมดที่มีค่าทางประวัติศาสตร์หรือวัฒนธรรม เช่น งานศิลปะพระพุทธรูป เครื่องประดับ โบราณ ฯลฯ แม้จะมีขนาดเล็กแต่ก็ถือว่าของขวัญนั้นๆ เป็นทรัพย์สินขององค์กร ไม่ว่าจะมียาหรือราคาเท่าใด
- (๓) ของขวัญหรือผลประโยชน์ที่ได้รับเมื่อเทียบกับราคาตลาด มีค่าน้อยกว่า ๓,๐๐๐ บาท ไม่ต้องรายงาน หรืออาจเก็บเป็นของตนเองได้ ทั้งนี้ เพื่อปฏิบัติตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่องหลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๓
- (๔) ของขวัญหรือผลประโยชน์ใด ๆ เมื่อเทียบกับราคาตลาดมีค่าเกิน ๓,๐๐๐ บาท ต้องรายงานหน่วยงาน และลงทะเบียนไว้
- (๕) ถ้าของขวัญหรือผลประโยชน์ที่มีค่าทางการตลาดระหว่าง ๓,๐๐๐ – ๑๕,๐๐๐ บาท และเจ้าหน้าที่มีความจำเป็นต้องรับ ให้องค์กรโดยหัวหน้าส่วนราชการตัดสินใจสมควรให้ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐคนนั้นๆ รับทรัพย์สินดังกล่าวหรือไม่
- (๖) ถ้าของขวัญหรือผลประโยชน์มีค่าทางการตลาดมากกว่า ๑๕,๐๐๐ บาท ให้ส่งมอบเป็นทรัพย์สินขององค์กร เพื่อใช้ประโยชน์สาธารณะหรือตามความเหมาะสม องค์กรอาจพิจารณาอนุญาตให้ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นเก็บรักษาของไว้เป็นกรณีไป เช่น ของขวัญในการย้ายหน่วยงานขณะดำรงตำแหน่งเดิม ของขวัญในโอกาสเกษียณอายุราชการ หรือลาออกจากงาน เป็นต้น
- (๗) ถ้าในปีงบประมาณใด ๆ คุณค่าของของขวัญและหรือผลประโยชน์ที่ได้รับจากผู้ให้คนเดียวกัน กลุ่ม

เดียวกัน หรือผู้ที่มีความสัมพันธ์กันหลายๆ ครั้ง เมื่อรวมกันทั้งปีมีค่ามากกว่า ๓,๐๐๐ บาท ต้องรายงานของขวัญหรือผลประโยชน์แต่ละอย่างที่ได้รับ

(๘) ถ้าในปีงบประมาณใด ๆ ได้ของขวัญและหรือผลประโยชน์ที่ได้รับจากผู้รับบริการแม้จะต่างคนต่างกลุ่ม เพื่อเป็นการขอบคุณในการให้บริการที่ดี แต่เมื่อรวมกันแล้วมีค่ามากกว่า ๓,๐๐๐ บาท ต้องรายงานของขวัญหรือผลประโยชน์แต่ละอย่างนั้น

(๙) ของขวัญและหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่ได้รับการเพื่อเป็นการขอบคุณจากผู้รับบริการ (ประชาชนและองค์กรเอกชน) ที่ได้อย่างสม่ำเสมอบ่อยครั้ง อาจทำให้เกิดข้อสงสัยจากประชาชนว่ามีอิทธิพลบิดเบือนก่อให้เกิดอคติในการให้บริการของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรืออาจก่อให้เกิดความรู้สึกรับและคาดหวังว่าจะได้รับของขวัญหรือผลประโยชน์เมื่อมีผู้มา รับบริการ ควรปฏิเสธการรับ

(๑๐) เงินสดหรือสิ่งใดๆ ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ต้องปฏิเสธไม่รับไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใดๆ

๕. กรณีที่ตนมีกิจการที่ต้องดำเนินการอยู่แล้ว

ต้องขอลอนตนออกจากความเป็นเจ้าหน้าที่ที่เข้าไปเกี่ยวข้อง

๖. การสร้างความเข้าใจ

ผู้บังคับบัญชาจะต้องสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาว่าสิ่งใดควรทำ หรือไม่ควรทำ

๗. การสร้างจิตสำนึก

ผู้บังคับบัญชาจะต้องสร้างจิตสำนึกให้เกิดขึ้นแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้ตระหนักถึงบุญคุณของแผ่นดิน และต้องกำกับดูแลการปฏิบัติราชการให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งหลักธรรมาภิบาลในการบริหารองค์กร (Good Governance) หลักคุณธรรม จริยธรรม ในการปฏิบัติงาน การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (Anti Corruption) นั้น เป็นเครื่องมือในการสร้างคนให้มีศักดิ์ศรี มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม มีจิตมุ่งบริการ มีความมุ่งมั่นในการทำงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อส่วนรวม

ธรรมาภิบาล จะมีคำว่า integrity ค่านิยมของข้าราชการ I am ready ซึ่งแยกได้เป็นดังนี้

I = Integrity มีศักดิ์ศรี (ยึดมั่นในความถูกต้อง สุจริต เทียงธรรม)

A = Activeness ขยันตั้งใจทำงาน (บริการ/แก้ไขปัญหา ปชช.)

M = Morality มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม

R = Relevance รู้ทันโลก ปรับตัวทันโลก ตรงกับสังคม

E = Efficiency มุ่งเน้นประสิทธิภาพ (คุณภาพ ดัชนี ประเมินผล) A = Accountability รับผิดชอบต่อผลงาน ประชาชน

D = Democracy มีใจ/การกระทำเป็น ประชาธิปไตย (มีส่วนร่วม โปร่งใส)

Y = Yield มีผลงาน มุ่งเน้นผลงาน เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

๘. ผลของการฝ่าฝืน

การมีพฤติกรรมใดๆ ก็ตามที่เข้าข่ายการมีผลประโยชน์ทับซ้อน หรือมีพฤติกรรม ที่ฝ่าฝืนการปฏิบัติ ตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน หรือจรรยาข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการย่อมส่งผล ให้ถูกลงโทษทางวินัย เช่น ภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน ลดเงินเดือนจนกระทั่งถึงขั้นปลดออกหรือไล่ออก ขึ้นอยู่กับ ความร้ายแรงของการฝ่าฝืน หากถูกตัดสินว่าผิดจริง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนอาจมีส่วนร่วมในการรับโทษทาง อาญาด้วย

ประการสำคัญจะต้อง

๑. **ไม่ทุจริต** คือ ตัวเราไม่ทำทุจริต ไม่ทำให้เกิดความผิดพลาด มีจิตใจที่สุจริตเป็นที่ตั้ง
๒. **อย่าให้ผู้อื่นสงสัยว่าทุจริต** คือ ต้องทำงานอย่างรอบคอบ โปร่งใส ไม่มีเงื่อนงำ ต้องมีพยานหลักฐาน เพื่อยืนยันในการทำงานทุกครั้ง
๓. **อย่าให้คนอื่นทุจริต** คือ ต้องป้องกันมิให้ผู้เกี่ยวข้องกับเรากระทำการทุจริต

คณะกรรมการ

คณะที่ปรึกษา

นายรอง ปัญสังกา	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต ๑
นายยืนยง ปาลี	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต ๑
นายสายรุ่ง ปลั่งกลาง	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต ๑
นายวิรัตน์ พุทธทองศรี	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต ๑
นายวีรพงษ์ อุ๋นมานนท์	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต ๑

คณะกรรมการ

นายมงคล คณะศิริวงศ์	ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
นางปัทมา สิมพลา	ผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานบุคคล
นางจริย์พร พรหมพุทธา	ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา
นางมยุรี ปลั่งกลาง	ผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานการเงินและสินทรัพย์
นางประณยา บุญลือ	ผู้อำนวยการกลุ่มอำนวยการ
นางสาวจกานุรักษ์ กมลรัตน์	ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผน
นางนิราพร โสดาวิชิต	รักษาการผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
นายมณฑล พร้อมสันเทียะ	รักษาการผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกลฯ
นายธัญพงศ์ งอยปัดพันธ์	รักษาการผู้อำนวยการหน่วยตรวจสอบภายใน
นางเตือนใจ ยลวิลาศ	นักวิชาการพัสดุชำนาญการพิเศษ

ผู้พิมพ์ / ผู้ทาน

นางนิราพร โสดาวิชิต	รักษาการผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา